

İSTANBUL'DA HIV-1 ENFEKSİYONU

O. Şadi YENEN¹, Güler YAYLI², Fahri ASLANTÜRK³
Suat SELÇUK², Selim BADUR⁴

Bu çalışma İstanbul'da bildirilen ilk 100 HIV-1 enfekte olgunun yayılma yolu ve coğrafi orijini araştırmak amacı ile yapılmıştır. Kasım 1985-Kasım 1990 tarihleri arasında 100 olgu araştırılmıştır. Onbeşi erkek, üçü kadın ve biri çocuk 19 kişide AIDS gelişmiş ve 17'si ölmüştür. Bu olguların beşi kan ve kan ürünleri alanlar, dördü intravenöz uyuşturucu kullanıcıları, üçü homoseksüel, beşi heteroseksüel, biri çocuktan anneye ve bir olgu da hem homoseksüel hem de intravenöz uyuşturucu kullanıcısıydı. On olgu yurt dışında en az altı ay kalmıştı. Transfüzyon geçiren grupta üç kişi, transfüzyonu yurt dışında geçirmişlerdi. İçlerinden bir çocuk ve bir erkek yurt dışından getirilen kan ürünleri almışlardı. Dört intravenöz uyuşturucu kullanıcısı yurt dışında iken aynı iğneyi kullanmıştı. Olgulardan birinde, hastanın kocası bir Avrupa ülkesinde çalışmaktaydı. Başka bir olgu homoseksüel bir turist rehberiydi. Geri kalan 81 taşıyıcıyla birlikte, İstanbul'da görülen her HIV-1 enfeksiyon olgusunda yurt dışı bağlantı vardı. HIV-1 enfeksiyonu, Türkiye'de yabancı turistler, yurt dışından gelen işçiler ve kontrolden geçmeden ithal edilen kan ürünleriyle yayılmaktadır. HIV-1 İstanbul, Türkiye'de dışarıdan getirilen bir virüs durumundadır.

HIV-1 INFECTION IN ISTANBUL

We planned this survey to investigate the route of transmission and the geographical origin of the first 100 HIV-1 infected cases reported in İstanbul, Turkey. Between November 1985 and November 1990, we evaluated 100 cases. Nineteen cases including 15 males, three females and one child developed AIDS and of these, 17 died. These cases were classified as five blood and blood product recipients, four intravenous drug abusers, three homosexual men, five heterosexuals, one child-to-mother and one case both homosexual and intravenous drug abuser man. Ten of them had lived abroad at least for six months. In the transfusion recipient group, three cases received transfusion in foreign countries. A child and a man received imported blood products. Four intravenous drug abusers shared needles when abroad. In one of these cases, the patient's husband had worked in an European country for many years. The other case was a homosexual tourist guide. Together with the remaining 81 carriers, there was a foreign connection in every HIV-1 infection seen in İstanbul. HIV-1 infection in Turkey is introduced by incoming foreign tourists, workers coming back from abroad and imported but unchecked blood products. Thus, HIV-1 is not an indigenous but an imported virus in İstanbul, Turkey.

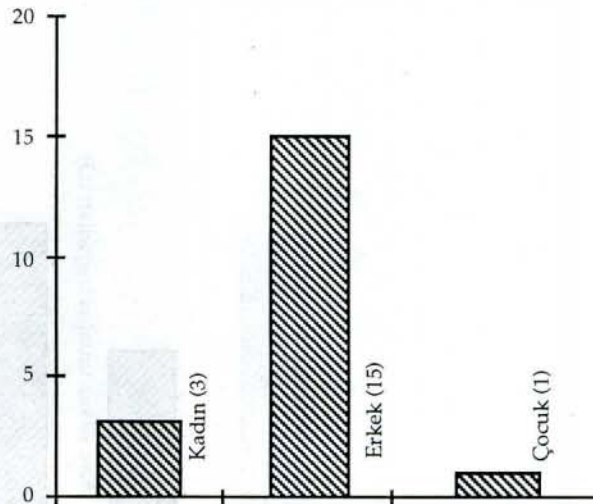
Kasım 1985-Kasım 1990 tarihleri arasında İstanbul'da HIV-1 enfeksiyonlu 100 olguyla karşılaştık. Bu olgular ELISA metoduyla tespit edilmiş ve Western blot ile doğrulanmıştır (1). HIV-1'li ilk 100 olgunun yayılma yolunu ve coğrafi orijini araştırdık.

GEREÇ VE YÖNTEM

HIV-1 enfeksiyonu takibi, hekimlerden ve Sağlık Müdürlüğü'nden gelen tek tek raporlar ile (2), esas olarak pasif bir şekilde yürütülmekteydi. Bu olgular coğrafik orijin ve yayılma yolu açısından incelenmiştir. Bu amaçla Haydarpaşa Numune Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları Kliniği AIDS Merkezinde takip edilen olgulara (%90) ait veriler ve Sağlık Müdürlüğü'nden alınan kayıtlar kullanılmıştır. Olgular, yurt dışında tedavi görme (operasyon, transfüzyon, diş çekimi), ilaç bağımlılığı, yurt dışı ve içi sosyal ilişkileri, kan hastalarının kullandıkları ilaçlar, ayrıca gamma-globulin kullanıp kullanmadıkları ve seksüel ilişki tarzları yönünden sorgulanmıştır.

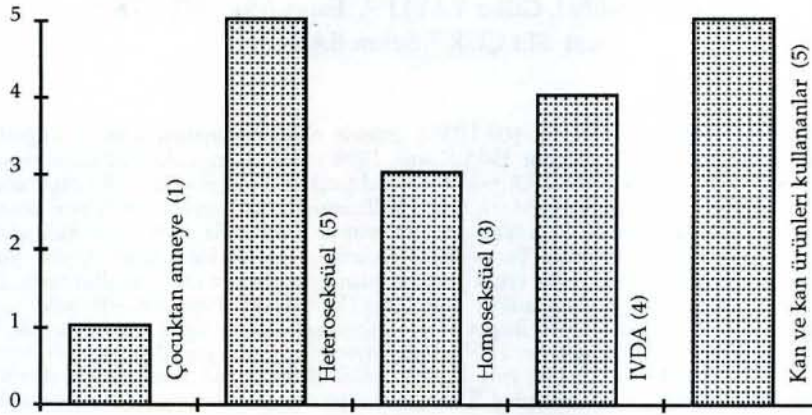
BULGULAR

Onbeşi erkek, üçü kadın ve biri çocuk 19 kişide AIDS gelişmiş ve 17'si ölmüştür (Şekil 1). Bu olgular şu şekilde sınıflandırılmıştır: Kan ve kan ürünleri alanlar (5 olgu), intravenöz uyuşturucu kullanıcıları (4 olgu), homoseksüel (3 olgu), heteroseksüel (5 olgu), çocuktan anneye (bir olgu) ve hem homoseksüel hem de intravenöz uyuşturucu kullanıcı (bir olgu) (Şekil 2). On kişi, en az altı ay yurt dışında bulunmuştu. Transfüzyonlu grupta

Şekil 1. AIDS olguları

¹ Gülhane Askeri Tıp Akademisi Haydarpaşa Eğitim Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları Kliniği Şefi
² Haydarpaşa Numune Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji
³ İstanbul Sağlık Müdürlüğü, İstanbul
⁴ İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji ABD Viroloji ve Temel İmmunoloji Bilim Dalı

Şekil 2. AIDS olgularında risk grupları

üç kişiye, transfüzyon yurt dışında yapılmıştı. Bir çocuk ve bir erkek yurt dışından getirilen kan ürünleri almışlardı. Dört intravenöz uyuşturucu kullanıcısı yurt dışında iken aynı iğneyi kullanmıştı. Olgulardan birinde, hastanın kocası bir Avrupa ül-

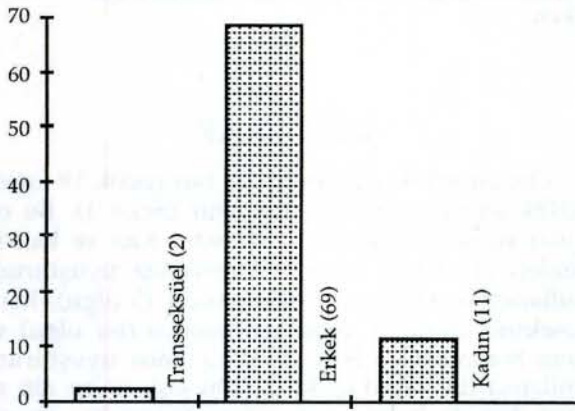
kesinde çalışmaktaydı. Homoseksüellerden biri bir turist rehberiydi.

HIV-1 enfekte taşıyıcı olguların içinde 69 erkek, 11 kadın ve iki transeksüel vardı (Şekil 3). Erkek olgulardan 10'u homoseksüeldi; 13'ü ithal kan ürünü almıştı; 23 kişi de multipl yabancı partnerlerle seksüel ilişkiye girmiş heteroseksüeldi. Kırk erkek en az üç ay yurt dışında bulunmuştu.

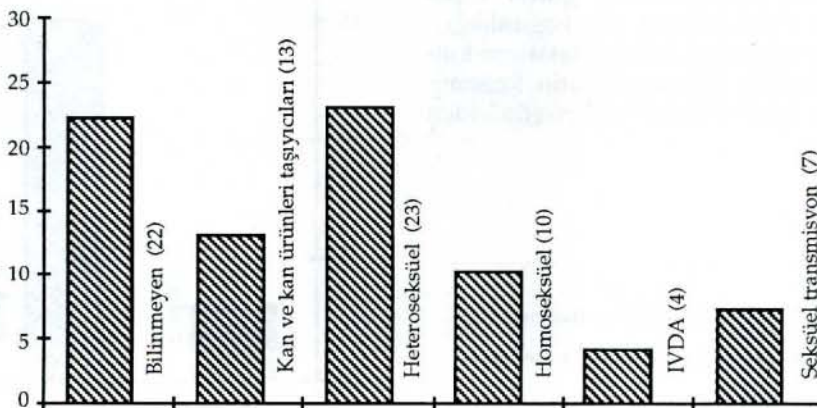
Kadınlar arasında, yedi kişi seksüel ilişkiyle (üç kadının eşleri Avrupa'da çalışmaktaydı) ve dört intravenöz uyuşturucu kullanımıyla enfeksiyona yakalanmıştı (Şekil 4).

Tüm olgular içinde 15 kişi farklı milliyetlendi: üç kişi U.S.A., üç kişi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, ikisi Japonya, biri İsviçre (kadın), biri Romanya (kadın), biri İtalya (kadın), biri İspanya (kadın), biri Pakistan, biri İran ve biri de Avusturya yurttaşydı.

Tüm olgular içinde, yalnız dört olguda karı-koca transmisyonu tespit edilmişti. AIDS'li çocuğun annesinde bilinen başka bir transmisyon riski saptanamadı.

Şekil 3. HIV-1 taşıyıcı olguları

Şekil 4. HIV-1 taşıyıcılarında risk grupları

TARTIŞMA

Yukarıda açıklanan dönem boyunca, HIV-1 enfeksiyonu genelde üç şekilde Türkiye'ye getirilmiştir: Ülkeye gelen yabancı turistlerle; Türk turistler ve geri dönen işçilerle; ve kontrol laboratuvarları kontrolünden geçmeden ithal edilen kan ürünleri yoluyla (3). Sonuç olarak, İstanbul'da görülen her HIV-1 enfeksiyonu yabancı bir bağlantıyla ilişkili görünmektedir ve HIV-1 ülkemiz orijinli bir virüs değildir.

KAYNAKLAR

1. Reesink HW, Huisman JG, Gonsalves M, Winkel IN, Hekker AC, Lelie PN, et al. Evaluation of six enzyme immunoassays for antibody against human immunodeficiency virus. *Lancet*. 30: 483-6, 1986.
2. İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Raporları., 1990.
3. Masur H, Macher AB. Acquired immune deficiency syndrome (AIDS). In: Mandel GL, Douglas RG, Bennett JC, eds. Principles and practice of infectious diseases. New York, Chicester, Brisbane, Toronto, Singapore: A Wiley Medical Publication, John Wiley and Sons, 1985; 1670-3.